

TADEUSZ LITYŃSKI
BISKUP ZIELONOGÓRSKO-GORZOWSKI

Dekret zatwierdzający
Zasady formacji, życia i posługi diakonów stałych
w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej

Przy zachowaniu wszystkich przepisów prawnych i liturgicznych, tak powszechnych, jak i partykularnych, zgodnie z nr. 34 *Wytocznych dotyczących formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce*, przyjętych na 369. Zebraniu Plenarnym KEP w Warszawie w dniach 9-10 czerwca 2015 r. i zatwierdzonych przez Kongregację ds. Duchowieństwa 4 września 2015 r., niniejszym dekretem **zatwierdzam** *Zasady formacji, życia i posługi diakonów stałych w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej*, które obowiązywać będą od dnia **1 września 2021 r.**

Niech podjętej trosce o formację i posługę diakonów stałych dla dobra duchowego naszej Diecezji towarzyszy Boża łaska, opieka Pani Rokitniańskiej i świętych Męczenników z Międzyrzecza – patronów diecezji.

ks. Piotr Kubiak
kanclerz Kurii

+ Tadeusz Lityński
Biskup Zielonogórsko-Gorzowski

Zielona Góra, 1 września 2021 r.
Znak: J5a-2/21

Zasady formacji, życia i posługi diakonów stałych w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej

I. Postanowienia ogólne

1. Sobór Watykański II przypomniał, że diakoni przyjmują święcenia nie dla kapłaństwa, lecz dla posługi i wyraził pragnienie, aby diakonat został na nowo przywrócony jak trwały stopień hierarchiczny w Kościele. Diakon stały (dalej: diakon) znajduje się na niższym szczeblu hierarchii i jest pomocnikiem kapłanów, czyli biskupów i prezbiterów. Przez sakrament święceń staje się osobą duchowną, chociaż nie jest prezbiterem (por. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen Gentium*, 29; dalej: KK).

2. Idąc za tymi decyzjami Kościoła powszechnego z uwzględnieniem postanowień Konferencji Episkopatu Polski, biskup diecezjalny wprowadził instytucję diakonatu stałego (dalej: diakonat) w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej dekretem z dnia 1 marca 2020 r. (Znak J5a-1/20).

3. *Zasady formacji, życia i posługi diakonów stałych w Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* (dalej: *Zasady formacji*) zostały oparte na postanowieniach Soboru Watykańskiego II, decyzjach Stolicy Apostolskiej¹, przepisach Kodeksu Prawa Kanonicznego i dokumentach Konferencji Episkopatu Polski². *Zasady formacji* dotyczą aspirantów, kandydatów do diakonatu oraz diakonów stałych Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej i stanowią prawo partykularne wydane przez biskupa diecezjalnego.

II. Kandydat do diakonatu stałego

Powołanie

4. Kandydatem do stanu diakonatu może być mężczyzna obdarowany szczególnym darem powołania do służby w Kościele, na który to dar odpowiedział on wielkodusznie i w wolności, aby poświęcić się w realizowaniu misji Chrystusa Sługi. Rozeznanie tego powołania i jego potwierdzenie należy do Kościoła (por. WKEP 17-18).

Charakterystyka kandydata

5. Pragnący przyjąć święcenia diakonatu powinien odznaczać się szczególnymi przymiotami zarówno na płaszczyźnie ludzkiej jak i wiary. Dlatego ważne jest, aby cechowała go „dojrzałość psychiczna, zdolność do dialogu i komunikacji, poczucie odpowiedzialności, pracowitość, zrównowazenie i roztropność” (WKEP 19). Kandydat powinien cechować się dojrzałą wiarą zakorzenioną w Piśmie świętym i życiu sakramentalnym oraz aktywnym zaangażowaniem w duszpasterstwie parafialnym.

¹ Kongregacja do spraw Duchowieństwa, *Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium*, 22 lutego 1998 (dalej: DMD); tekst polski: *Dyrektorium o posłudze i życiu diakonów stałych*, Watykan 1998; Kongregacja do spraw Edukacji Katolickiej, *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*, 22 lutego 1998 (dalej: RFD); tekst polski: *Wytyczne dotyczące formacji diakonów stałych*, Watykan 1998.

² Konferencja Episkopatu Polski, *Wytyczne dotyczące formacji, życia i posługi diakonów stałych w Polsce*, 9 czerwca 2015 (dalej: WKEP).

Wymagania kanoniczne

6. Decyzję o przyjęciu kandydata do formacji przygotowującej do diakonatu podejmuje, po otrzymaniu wymaganej dokumentacji oraz wysłuchaniu opinii osób kompetentnych, biskup diecezjalny.

7. Według norm *Kodeksu Prawa Kanonicznego* (dalej: KPK) do diakonatu mogą zostać dopuszczeni mężczyźni ochrzczeni i bierzmowani, zarówno celibatariusze jak i mężczyźni żonaci oraz wdowcy (kan. 1024, 1033 oraz 1050, 3° KPK). Kandydatami powinni być ci, którzy „mają nieskażoną wiarę, kierują się prawidłową intencją, posiadają wymaganą wiedzę, cieszą się dobrą opinią, mają nienaganne obyczaje, wypróbowane cnoty, jak również inne przymioty fizyczne i psychiczne, odpowiadające przyjmowanemu święceniu” (kan. 1029 KPK, por. kan. 1051, 1° KPK).

8. Kandydaci mogą pochodzić ze wszystkich środowisk społecznych i wykonywać jakąkolwiek pracę, o ile nie będzie ona uznana za niewłaściwą dla urzędu diakona, w świetle norm Kościoła i oceny biskupa diecezjalnego. Dotychczasowa praca musi być też możliwa do pogodzenia z obowiązkami formacyjnymi oraz skutecznym wypełnianiem posługi diakona (por. WKEP 21).

9. Kandydat do diakonatu stałego winien mieć ukończone magisterskie studia teologiczne (por. WKEP 59).

10. Mężczyźni niezonaci mogą być dopuszczeni do święceń po ukończeniu dwudziestego piątego roku życia (por. kan. 1031 § 2 KPK) a po przyjęciu święceń są zobowiązani do życia w celibacie (por. kan. 1087 KPK).

11. Wdowcy ubiegający się o święcenia diakonatu wezwani są do wykazania się dojrzałością ludzką i duchową odpowiadającą ich stanowi życia oraz powinni zagwarantować lub wykazać gotowość zapewnienia odpowiedniej opieki rodzinnej i chrześcijańskiej swoim dzieciom (por. WKEP 25).

12. Kandydaci do diakonatu związani węzłem małżeńskim mogą być dopuszczeni do święceń nie wcześniej, jak po ukończeniu przynajmniej trzydziestego piątego roku życia (por. kan. 1031 § 2 KPK) i po przynajmniej pięciu latach małżeństwa (por. WKEP 27).

13. Diakoni, którzy po przyjęciu święceń zostali wdowcami, nie mogą zawrzeć związku małżeńskiego (por. kan. 1087 KPK), z zachowaniem norm zawartych w Liście okólnym Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 6 czerwca 1997 r., (Prot. N. 263/97).

14. Wiek zgłaszającego się kandydata do diakonatu nie może przekraczać 50. roku życia w dniu rozpoczęcia formacji w Ośrodku Formacji Diakonów Stałych (dalej: Ośrodek formacji) oraz 55. w dniu przyjęcia święceń.

15. Kandydaci winni być wolni od nieprawidłowości i przeszkód zawartych w kan. 1040-1042 KPK, z wyjątkiem kan. 1042, 1°.

16. Decyzję o włączeniu do grona kandydatów do święceń, do przyjęcia posług lektora i akolity oraz przyjęcia samych święceń podejmuje biskup diecezjalny (por. kan. 1029 KPK, WKEP 30), po wysłuchaniu Komisji do spraw święceń i posług (dalej: Komisja).

III. Osoby i instytucje odpowiedzialne za formację diakonów stałych

17. W formacji kandydatów do diakonatu oraz diakonów uczestniczy cała wspólnota Kościoła diecezjalnego, z której oni pochodzą oraz której służą. Ostateczna odpowiedzialność za rozeznanie powołania i całość formacji spoczywa na biskupie diecezjalnym. W zadaniu tym uczestniczy prezbiter, któremu biskup diecezjalny zlecił odpowiedzialność za początkową i stałą formację diakonów stałych w diecezji (dalej: opiekun formacji). Ponadto w formacji uczestniczą również: proboszcz parafii kandydata, jak i duchowni, pod kierunkiem których odbywa praktykę, oraz wspólnoty, w których wzrastał i w których pełni posługę (por. WKEP 31).

18. Biskup diecezjalny przed podjęciem decyzji o udzieleniu kandydatowi posług lektora i akolity, przyjęciu go do grona kandydatów do święceń oraz przed decyzją związaną z samymi święczeniami, radzi się Komisji.

19. Istotną część formacji kandydat odbywa w Ośrodku formacji, na czele którego stoi jego dyrektor.

IV. Etapy formacji

20. Całość formacji związanej z diakonatem podzielona jest na sześć etapów: (1) przedstawienie aspiranta, (2) okres propedeutyczny, (3) dopuszczenie do grona kandydatów do diakonatu, (4) posługi, (5) święcenia diakonatu i (6) formacja stała (por. WKEP 63-86).

Przedstawienie aspiranta

21. Decyzja wstąpienia na drogę formacji do diakonatu stałego jest osobistą decyzją samego aspiranta. Może ona być wspomagana przez wspólnotę eklezjalną, stowarzyszenia lub ruchy, do których on przynależy. Może też być odpowiedzią na wyraźną propozycję zgłoszoną przez jego wspólnotę parafialną. Decyzja ta najpierw zgłaszana jest przez proboszcza parafii opiekunowi formacji, który przedstawia ją biskupowi diecezjalnemu (por. WKEP 64).

22. Aspirant przedkłada opiekunowi formacji następujące dokumenty (por. WKEP 65):

- a) pisemne przedstawienie kandydata przez proboszcza w imieniu wspólnoty wraz z charakterystyką dotychczasowego zaangażowania pastoralnego;
- b) pisemne podanie aspiranta, z przedstawieniem motywów, którymi kieruje się w podjęciu decyzji;
- c) życiorys;
- d) świadectwo aktu chrztu i bierzmowania;
- e) dyplom ukończenia studiów teologicznych (odpis dyplomu magisterskiego) lub zaświadczenie z dziekanatu wydziału teologicznego o ukończeniu III roku studiów;
- f) ponadto, jeśli kandydat jest żonaty, przedkłada świadectwo zawartego sakramentu małżeństwa, a także pisemną zgodę żony na rozpoczęcie formacji, przyjęcie święceń i późniejsze pełnienie posługi diakona.

23. Po przyjęciu przez opiekuna formacji ww. dokumentów, kieruje on kandydata na badania psychologiczne.

24. Opiekun formacji zobowiązany jest wysłać do parafii kandydata prośbę o nadesłanie przez proboszcza i trzech zaufanych parafian opinii (zob. załącznik nr 3).

25. Po otrzymaniu wymaganych dokumentów biskup diecezjalny decyduje o przyjęciu aspiranta i umożliwia mu rozpoczęcie kolejnego etapu formacji.

26. Wszystkie dokumenty związane z osobą kandydata otrzymane od momentu zgłoszenia się kandydata aż do przyjęcia święceń są przechowywane przez opiekuna formacji przy zachowaniu przepisów RODO. Po święceniach cała dokumentacja zostaje przekazana do archiwum Kurii diecezjalnej.

Okres propedeutyczny

27. Po przyjęciu kandydata do grona aspirantów biskup diecezjalny wyznacza konkretny Ośrodek formacji, w którym będzie mógł on rozpocząć okres propedeutyczny (por. WKEP 36).

28. Biskup diecezjalny lub opiekun formacji ustala z kandydatem zasady obowiązujące go na czas pobytu w Ośrodku formacji.

29. Kandydat musi osobiście wystąpić do biskupa diecezjalnego, na terenie której znajduje się Ośrodek formacji, z pisemną prośbą o przyjęcie go do danego Ośrodka formacji.

30. Na czas realizacji tego etapu przygotowań do święceń kandydat jest zobowiązany do sumiennego realizowania w całości programu formacji, którym będzie kierował się wybrany Ośrodek formacji.

31. Okres propedeutyczny rozpoczyna się wraz z przyjęciem do grona aspirantów i trwa przynajmniej trzy miesiące. Okres ten może zostać wydłużony ze względu na uzupełnienie podstawowego wykształcenia teologicznego. W tym czasie aspirant pozostaje w stałej łączności z zatwierdzonym przez dyrektora formacji kierownikiem duchowym, opiekunem oraz ze wspólnotą aspirantów (por. WKEP 66).

32. Okres propedeutyczny to czas, w którym nie przewiduje się wykładów, ale jedynie spotkania modlitewne, wychowawcze, momenty refleksji i konfrontacji, sprzyjające obiektywnemu rozeznaniu powołania, przebiegające według dobrze opracowanego planu. Służy także zapoznaniu się z teologią i duchowością diakonatu (por. WKEP 66).

33. Podczas całego pobytu w Ośrodku formacji kandydat zobowiązany jest do:
- a) złożenia biskupowi diecezjalnemu, na końcu każdego roku formacyjnego, pisemnego sprawozdania z przebiegu podejmowanej formacji;
 - b) utrzymywania kontaktu z diecezjalnym opiekunem formacji;
 - c) uczestniczenia raz do roku w jednym spotkaniu formacyjnym we własnej diecezji.

34. Opiekun formacji zobowiązany jest wysłać raz do roku do proboszcza parafii kandydata oraz trzech zaufanych parafian prośbę o opinię, które przedstawia następnie biskupowi diecezjalnemu.

Dopuszczenie do grona kandydatów do diakonatu

35. Okres propedeutyczny kończy się rekolekcjami aspirantów i ich rodzin oraz uroczystym obrzędem liturgicznym dopuszczenia do grona kandydatów do diakonatu. Poprzedza je pierwsze *scrutinium*, tzn. akt rozpoznania zdatności kandydata. Na tym etapie formacji kandydat w odpowiednim czasie po pierwszym *scrutinium* przed uroczystym włączeniem do grona kandydatów do święceń diakonatu kieruje do biskupa diecezjalnego własnoręcznie napisaną prośbę o dopuszczenie go do kandydatury, którą na piśmie przyjmuje własny biskup (por. kan. 1051 KPK, WKEP 67-68).

Posługi

36. Przed przyjęciem posługi lektora a następnie akolity kandydat zwraca się każdorazowo w formie pisemnej do biskupa diecezjalnego z prośbą o udzielenie mu tych posług (por. kan. 1035 §1 KPK). Posługa akolity winna być wykonywana przez kandydata co najmniej przez sześć miesięcy (por. kan. 1035 §2 KPK, WKEP 69).

Święcenia diakonatu

37. Po zakończeniu pobytu w Ośrodku formacji kandydat przedkłada opiekunowi formacji następującą dokumentację (por. WKEP 70-71):

- a) napisaną przez siebie prośbę do biskupa diecezjalnego o udzielenie święceń diakonatu;
- b) własnoręcznie sporządzone i podpisane oświadczenie stwierdzające, że święcenia przyjmie z własnej woli i dobrowolnie oraz że dla tej posługi poświęca się na zawsze (por. kan. 1036 KPK);
- c) opinię dyrektora Ośrodka formacji o kandydacie (por. kan. 1051 KPK);
- d) świadectwo chrztu i bierzmowania;
- e) świadectwo przyjęcia posług akolity i lektora;
- f) zaświadczenie o należycie odbytych studiach (por. kan. 1032 KPK);
- g) jeśli jest żonaty, to również świadectwo ślubu i pisemnie wyrażoną zgodę żony;
- h) potwierdzenie zapoznania się z diecezjalnymi normami dotyczącymi ochrony dzieci i młodzieży.

38. Decyzję o dopuszczeniu do święceń podejmuje biskup diecezjalny na podstawie osobistej znajomości kandydata, przedstawionej mu dokumentacji oraz opinii Komisji. Pozytywna decyzja o dopuszczeniu winna być wyrażona w formie dekretu wydanego odpowiednio wcześniej, to jest nie później niż na miesiąc przed datą święceń. (WKEP 72).

39. Przed przyjęciem święceń diakonatu kandydat winien:

- a) złożyć wyznanie katolickiej wiary w obecności biskupa diecezjalnego lub jego delegata oraz własnoręcznie je podpisać (por. kan. 833 6° KPK);
- b) złożyć przysięgę wierności;
- c) złożyć osobistą deklarację o swojej wolności w przyjęciu święceń oraz o wiadomości obowiązków i nakazów wiążących przez święcenia na całe życie, a szczególnie obowiązku zachowania celibatu, gdy jest prawem wymagany (por. kan. 277 §1 KPK).

Jest rzeczą stosowną, aby dokonanie tych trzech aktów było publiczne i miało miejsce z udziałem wiernych podczas celebracji Eucharystii, po homilii. Wymienione dokumenty muszą zostać zachowane w aktach personalnych kandydata razem z dokumentacją święceń (por. WKEP 73).

40. Nie jest rzeczą właściwą, by rodzina kandydata lub wspólnota parafialna domniemywała jego przyszłych święceń przed dopuszczeniem ze strony kompetentnej władzy, a szczególnie, aby były ogłaszane daty lub czynione przygotowania do celebracji święceń. Zachowanie tego rodzaju może stanowić formę nacisku psychologicznego, którego należy unikać wszelkimi możliwymi sposobami (por. WKEP 74).

41. Wszyscy kandydaci do święceń obowiązani są odprawić przynajmniej pięciodniowe rekolekcje, w miejscu i w sposób określony przez biskupa diecezjalnego (por. kan. 1039 KPK).

42. Przynajmniej sześć tygodni przed święceniami opiekun formacji wysyła do parafii kandydata prośbę o wygłoszenie jednej zapowiedzi i o nadesłanie przez proboszcza i trzech zaufanych parafian opinii (zob. załącznik nr 3).

Formacja stała

43. Przyjęcie święceń diakonatu jest zwieńczeniem intensywnego okresu przygotowań, a równocześnie początkiem nowego etapu życia, które od tej pory będzie w sposób szczególny poświęcone służbie Bogu, ludziom i Kościołowi. Aby temu sprostać, diakon musi kontynuować formację w taki sposób, by „powołanie «do» diakonatu” przemieniło się w „powołanie «w» diakonacie” (por. WKEP 76).

44. Roczny program permanentnej formacji diakonów przygotowuje opiekun formacji. W ramach tego programu diakoni powinni uczestniczyć w:

- a) trzydniowych rekolekcjach raz w roku;
- b) jednodniowych dniach skupienia w Adwencie i Wielkim Poście;
- c) szkoleniach teologiczno-pastoralnych;
- d) Diecezjalnych Dniach Duszpasterskich (dwa razy w roku);
- e) dekanalnych konferencjach dla księży i katechetów.

W niektórych spotkaniach formacyjnych, w odpowiednio wcześniej podanych terminach, diakoni żonaci powinni uczestniczyć wraz ze swoimi małżonkami oraz rodzinami, podkreślając tym samym, że ich powołanie powinno być zawsze przeżywane w harmonii z ich sakramentem małżeństwa i życiem rodzinnym (por. WKEP 85-86).

45. Skuteczność stałej formacji zależy przede wszystkim od osobistego zaangażowania diakona. Powinien on zdawać sobie sprawę z jej konieczności oraz troszczyć się o jej właściwy przebieg. Wymaga to od niego wewnętrznej dyscypliny, sumienności i obowiązkowości (por. WKEP 78).

46. Formacja stała diakona obejmuje przede wszystkim ciągły proces jego osobistego nawrócenia. Diakon ma możliwość wyboru kierownika duchowego, zaakceptowanego przez biskupa, z którym powinien utrzymywać regularne kontakty i odbywać częste spotkania. Celem formacji jest pomoc w upodobnieniu się diakona do Chrystusa Sługi, kochającego wszystkich i pomagającego wszystkim. Jest ona kontynuacją formacji początkowej i przebiega na czterech zasadniczych płaszczyznach (por. WKEP 79-83):

- a) ludzkiej – poprzez zdobywanie coraz głębszej dojrzałości osobowościowej i wielkodusznej gotowości do służby na rzecz potrzebujących i słabych, zdobywając szlachetne i trwałe cechy ludzkie;
- b) duchowej – poprzez częste uczestnictwo w Eucharystii, modlitwę Liturgią Godzin oraz lekturę i częste rozważanie Pisma świętego;
- c) intelektualnej – poprzez pogłębianie wiedzy z dziedzin teologicznych, a szczególnie z teologii pastoralnej, homiletyki oraz liturgiki;
- d) duszpasterskiej – poprzez szukanie nowych metod duszpasterskich, podnoszenie kwalifikacji oraz ciągłe doskonalenie swojej posługi (por. WKEP 79-83).

47. Pierwsze miejsce w formacji diakonów zajmuje sama posługa. „Poprzez jej sprawowanie diakon dojrzewa, rozwijając coraz bardziej swoje powołanie do świętości przez spełnianie własnych obowiązków społecznych i kościelnych, a szczególnie funkcji i odpowiedzialności ministerialnej” (WKEP 84). Szczególnym celem formacji diakonów jest pobudzanie w nich świadomości posłannictwa, która pomaga im przewycięzać napięcie między duchowością a posługiwaniem czy też rozdwojenie między ewentualnym zawodem świeckim, który mogą wykonywać, a przyjętym sakramentem święceń i związaną z tym posługą diakona (por. WKEP 84)

V. Posługa i życie diakonów stałych

Inkardynacja

48. Diakon, z chwilą przyjęcia święceń, staje się duchownym inkardynowanym do Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej (por. kan. 266 KPK). Swoją posługę w każdym przypadku będzie wykonywał on pod władzą biskupa diecezjalnego w tym wszystkim, co dotyczy duszpasterstwa, sprawowania publicznego kultu Bożego oraz dzieł apostołatu (por. WKEP 87).

Uprawnienia i obowiązki właściwe wszystkim osobom duchownym

49. Przez święcenia diakon staje się członkiem hierarchii Kościoła i jednocześnie nabywa uprawnienia i zaciąga zobowiązania właściwe jego stanowi, skodyfikowane w kanonach 273-289, z wyjątkami wymienionymi w kanonie 288 KPK oraz zgodnie z *Zasadami formacji* (por. WKEP 88).

Obowiązek posłuszeństwa biskupowi diecezjalnemu

50. Przez złożone w ramach obrzędu święceń przyrzeczenie posłuszeństwa biskupowi diecezjalnemu diakon zobowiązuje się do przyjmowania i wiernego wypełniania zadań powierzonych mu przez jego biskupa diecezjalnego (por. kan. 274 § 2 KPK). Zakres posłuszeństwa i dyspozycyjności jest określony przez samą posługę diakona oraz przez to wszystko, co podmiotowo, wprost i bezpośrednio łączy się z tą posługą. Biskup, w dekrecie nadania urzędu diakonowi, określi jego zadania oraz zakres terytorialny lub personalny, w ramach którego ma on sprawować posługę apostołską (por. WKEP 89).

Regulacje dotyczące stroju

51. Według kan. 284 KPK i ustaleń Konferencji Episkopatu Polski, strojem diakona stałego – poza pełnieniem funkcji liturgicznych – jest odpowiedni, godny strój świecki z przypiętą odznaką diakona stałego. Podczas pełnienia funkcji liturgicznych powinien używać on stroju zgodnie z przepisami liturgicznymi (por. WKEP 90) tj. alby i stuły, a w czasie uroczystych celebracji – również w dalmatykę. Nie używa natomiast komży.

52. Diakon stały w odniesieniu do siebie nie używa formy „ksiądz”, a jedynie określenia „diakon”, dodając swoje imię i nazwisko; w pisowni można stosować skrót „dk.”.

Liturgia Godzin

53. Na podstawie kan. 276 § 1, 3° KPK zachęca się diakonów do sprawowania każdego dnia w całości Liturgii Godzin oraz ustala się, że mają oni obowiązek codziennego celebrowania Jutrznii i Nieszporów (por. WKEP 91).

Liturgiczno-duszpasterska posługa diakona

54. Sobór Watykański II wskazał potrójny wymiar posługi diakonów stałych: „diakonia liturgii, słowa i miłości” (KK 29).

55. Proboszcz parafii lub przełożony instytucji kościelnej, do której diakon zostanie skierowany, powinni się troszczyć, aby diakoni, stosownie do swoich możliwości, mogli wypełniać własną posługę w liturgii, przepowiadaniu Słowa oraz w dziełach miłosierdzia (por. WKEP 12).

56. Do liturgicznych posług diakona należą (por. WKEP 14):
- a) udzielanie sakramentu chrztu (diakon jest zwykłym szafarzem tego sakramentu);
 - b) asystowanie i pomaganie biskupowi i prezbiterowi podczas celebrowania Eucharystii i innych obrzędów liturgicznych przez:
 - przygotowanie kielicha oraz ksiąg,
 - proklamację Ewangelii,
 - podawanie intencji modlitwy powszechnej,
 - wzywanie do przekazania znaku pokoju,
 - rozdzielanie w czasie lub poza celebracją Komunii św.,
 - jako zwyczajny szafarz, wystawianie Najświętszego Sakramentu i błogosławieństwo eucharystyczne;
 - c) sprawowanie sakramentu małżeństwa według przepisów prawa kanonicznego, a także pomoc w przygotowaniu narzeczonych do tego sakramentu (kan. 1063, 1108, 1111 KPK);
 - d) zanoszenie Wiatyku lub Komunii św. chorym;
 - e) przewodniczenie Liturgii Godzin, zwłaszcza tradycyjnie odprawianym Nieszporom;
 - f) przewodniczenie nabożeństwom i innym zatwierdzonym przez Kościół praktykom pobożności ludowej;
 - g) przewodniczenie nabożeństwom żałobnym i obrzędów pogrzebowym;
 - h) sprawowanie błogosławieństw osób i rzeczy – zgodnie z przepisami ksiąg liturgicznych;

- i) na wyraźną prośbę proboszcza – błogosławienie mieszkań podczas odwiedzin duszpasterskich, tradycyjnie zwanych kolędą.

57. Diakonia słowa Bożego w posłudze diakona obejmuje (por. WKEP 13):

- a) proklamację Ewangelii i głoszenie słowa Bożego zarówno podczas sprawowanej liturgii, jak i przy różnych okazjach poza nią. Diakoni powinni starannie przygotowywać homilię, „ze szczególną troską w oparciu o modlitwę, studium tekstów świętych, w pełnej harmonii z Urzędem Nauczycielskim i zastanowieniem się nad oczekiwaniami tych, do których jest ona kierowana” (DMD 25);
- b) katechizowanie wiernych na różnych etapach życia chrześcijańskiego, zwłaszcza w przygotowaniu do sakramentów, w szkołach, w duszpasterstwie rodzin i w środowiskach zawodowych;
- c) uczestniczenie w diecezjalnych lub parafialnych programach duszpasterskich;
- d) dawanie świadectwa o obowiązku misyjności Kościoła, które winno się przejawiać w nauczaniu i w codziennym życiu rodzinnym, zawodowym i parafialnym.

58. Diakonia miłosierdzia (*caritas*) należy do pierwotnych oraz istotnych posług diakona i w szczególności obejmuje (por. WKEP 15):

- a) troskę o biednych i chorych w domach i szpitalach;
- b) aktywne uczestnictwo w dziełach miłosierdzia o zasięgu parafialnym i diecezjalnym, a zwłaszcza w Parafialnych Zespołach Caritas;
- c) służbę w zakresie formowania chrześcijańskiego młodzieży oraz innych grup kościelnych i zawodowych;
- d) na zlecenie biskupa – zarządzanie w odpowiednim zakresie dziełami charytatywnymi, *caritas* oraz pomocy społecznej (DMD 38).

59. Diakoni z urzędu należą do Parafialnej Rady Duszpasterskiej, o ile w danej parafii pełnią swoją posługę.

60. Poza pracą zawodową diakon powinien czynnie angażować się również we wspólnocie parafialnej.

61. Więż pracującego zawodowo diakona z biskupem i diecezją nie ustaje wraz ze zmianą miejsca zamieszkania. Posługa diakona w innej diecezji wymaga uregulowania – zgodnie z kan. 265-272 KPK – z ordynariuszem nowej diecezji zamieszkania. Diakon stały wykonujący zawód świecki informuje biskupa diecezjalnego o zmianie miejsca zamieszkania, które znajduje się poza diecezją. Przekazuje tę informację także biskupowi diecezjalnemu nowej diecezji zamieszkania, celem ustalenia odpowiednich regulacji odnośnie do dalszego pełnienia posługi diakona.

62. Biskup nowej diecezji nie jest zobowiązany do zapewnienia diakonowi wykonywania jego posługi w tym samym zakresie, co w poprzedniej diecezji.

63. Diakon, pełniący posługę na pełnym etacie i wyłącznie w instytucji kościelnej, zobowiązany jest do realizacji zakresu czynności określonych w dekrecie biskupa i uzgodnionych z przełożonym instytucji kościelnej lub proboszczem, jeśli diakon został przeznaczony do duszpasterstwa parafialnego.

64. Nie do pogodzenia z posługą diakona są czynności, zawody, zadania i funkcje, które – według oceny biskupa diecezjalnego – nie są właściwe powadze i skuteczności jego posługi duchowej i duszpasterskiej. Zakazuje się diakonom wszystkich czynności wymienionych w kan. 285 § 1 i § 2 KPK, a także czynnego udziału w partiach politycznych, przyjmowanie publicznych urzędów władzy świeckiej oraz kierowanie związkami zawodowymi, chyba że wyrazi na to zgodę biskup diecezjalny (kan. 287 § 2 KPK).

65. Diakon realizujący swoją posługę w instytucji kościelnej potrzebuje zgody biskupa diecezjalnego do wykonywania każdego dodatkowego obowiązku.

Współpraca diakona z prezbiterami i innymi współpracownikami

66. Szczegółowy zakres posługi diakona powinien być ustalony przez bezpośredniego przełożonego kościelnego z nim samym, miejscowym duchowieństwem i innymi współpracownikami duszpasterskimi.

67. Diakon zatrudniony w instytucji kościelnej w oparciu o umowę o pracę bierze udział w rozmowach dotyczących podziału obowiązków oraz zobowiązany jest do udziału w odpowiednich konferencjach na poziomie parafii, dekanatu i diecezji. Natomiast diakon wykonujący zawód świecki bierze w nich udział, jeśli pozwalają mu na to obowiązki.

68. Współpracę między diakonem a prezbiterami oraz innymi współpracownikami duszpasterskimi w parafii winien cechować wzajemny szacunek, zrozumienie i życzliwość, a dobro duchowe wiernych ma być we wszystkim wartością nadrzędną.

Utrzymanie i ubezpieczenie

69. Zasady wynagradzania diakonów stałych są następujące (por. kan. 281 KPK):
- a) diakon pracujący zawodowo winien utrzymywać się z dochodów pochodzących ze swojej pracy;
 - b) diakon, który całkowicie bądź w znacznej mierze oddaje się posłudze kościelnej i nie czerpie dochodów z innego źródła utrzymania, powinien być wynagradzany w taki sposób, aby był w stanie zapewnić utrzymanie sobie, a w przypadku diakona żonatego także swojej rodzinie;
 - c) odpowiednie wynagrodzenie diakon otrzymuje zgodnie z zawartą umową o pracę;
 - d) diakon, który mimo że oddaje się całkowicie lub częściowo kościelnej posłudze, a ma zapewnione środki utrzymania z innych racji, np. ze świeckiego zawodu, który uprzednio wykonywał, powinien z tych dochodów zaspokajać potrzeby własne i swojej rodziny;
 - e) koszty związane z posługą diakona, o którą zostanie poproszony na rzecz diecezji, pokrywane są z kasy kurialnej;
 - f) przed przyjęciem święceń żonaty kandydat na diakona powinien przystąpić do odpowiedniego ubezpieczenia, które na wypadek jego śmierci zapewni właściwą pomoc jego żonie i dzieciom (por. DMD 20);
 - g) przełożony instytucji kościelnej, w której zatrudniony jest diakon na etacie, powinien zatroszczyć się o jego ubezpieczenie zdrowotne i emerytalne;
 - h) w przypadkach szczególnych, zwłaszcza w ciężkiej chorobie lub zdarzeniu losowym, diakon może zwrócić się do biskupa diecezjalnego o

jednorazowe wsparcie finansowe. Pisemny wniosek powinien być potwierdzony podpisem proboszcza miejsca zamieszkania;

- i) diecezja nie ma obowiązku zatrudnienia diakona w przypadku utraty przez niego zawodowej pracy świeckiej. Jednak, jeśli diakon nie posiadałby żadnych innych źródeł utrzymania, wówczas może zwrócić się o pomoc do biskupa diecezjalnego, którą może otrzymywać na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy (por. DMD 20);
- j) w przypadku śmierci diakona żonatego diecezja nie ma prawnego obowiązku utrzymania wobec małżonki oraz dzieci. Jeśli nie mają żadnego innego źródła utrzymania, diecezja udzieli im wsparcia w oparciu o zasady chrześcijańskiej miłości (por. DMD 20).

VI. Urlop, czas wolny, emerytura oraz zwolnienie z obowiązków stałego diakonatu

70. Diakon, zatrudniony wyłącznie w instytucji kościelnej w oparciu o umowę o pracę, ma prawo do jednego dnia wolnego w tygodniu, jednak pod warunkiem, że nie zakłóci to koniecznych zajęć duszpasterskich w parafii.

71. Każdego roku diakonowi przysługuje również prawo do trzydziestodniowego urlopu wypoczynkowego w okresie wakacyjnym. Termin urlopu powinien być uzgodniony z przełożonym.

72. Każdy diakon, w okresie trzech miesięcy przed ukończeniem 70. roku życia, powinien przekazać biskupowi diecezjalnemu prośbę o zwolnienie z pełnionej służby. Z uzasadnionych powodów biskup może wcześniej odwołać diakona lub zdecydować o przyjęciu jego rezygnacji w terminie późniejszym, jednak nie po 75. roku życia. Po przyjęciu rezygnacji, w zależności od stanu zdrowia i za przyzwoleniem biskupa diecezjalnego, diakon stały może dalej dobrowolnie wykonywać niektóre posługi wynikające ze święceń. Nie jest on zobowiązany, ale może brać udział w spotkaniach formacyjnych.

73. Diakon celibatariusz, który po wieloletniej ofiarnej posłudze w diecezji potrzebuje pomocy i opieki zdrowotnej, może zwrócić się do biskupa diecezjalnego z prośbą o przyjęcie go w Domu Księży Emerytów.

VII. Utrata stanu diakońskiego

74. Przyjęte święcenia diakonatu nie tracą nigdy swej ważności, jednak utrata stanu diakona może nastąpić w sytuacjach określonych przez Kodeks Prawa Kanonicznego w kan. 290-293.

VIII. Sprawy sporne

75. W życiu wspólnoty kościelnej pojawiają się konflikty i nieporozumienia. Spory i różnice zdań, zgodnie z obowiązującymi normami kan. 1446 § 1 KPK, należy jak najszybciej pokojowo rozwiązywać. Należy unikać sporu prawnego i zatroszczyć się wspólnym wysiłkiem o znalezienie dobrego rozwiązania. W sytuacji konfliktowej diakon może odwołać się w swojej sprawie do proboszcza, dziekana, opiekuna formacji oraz biskupa.

76. O skargach wobec diakona, mogących pociągnąć za sobą konsekwencje kanoniczne, należy powiadomić obwinionego.

IX. Uroczystości żałobne i pogrzeb diakona stałego

77. Po śmierci diakona należy uszanować decyzje zmarłego zawarte w testamencie.
78. Żona i rodzina zmarłego wymagają szczególnej uwagi i duchowego wsparcia.
79. Odnośnie do organizacji pogrzebu należy w pierwszej kolejności uwzględnić wolę zmarłego zawartą w testamencie, a następnie jego żony i dzieci.
80. Po pogrzebie diakona jego rodzina przekazuje paramenta liturgiczne zmarłego do parafii.
81. O śmierci diakona miejscowy proboszcz niezwłocznie powiadamia biskupa diecezjalnego, dziekana, opiekuna formacji oraz duchowieństwo dekanatu.
82. Jeśli życzeniem diakona było, aby został pochowany w szatach liturgicznych, należy to uszanować. Miejsce pochówku — jeśli nie zostało ustalone za życia — wybierają żona, dzieci lub krewni. Jeśli na cmentarzu istnieją kwatery dla duchownych, należy to uwzględnić.
83. Uroczystości żałobne przygotowuje żona zmarłego diakona w porozumieniu z proboszczem. Celebransą głównego wyznacza biskup diecezjalny. Jeśli istnieje w parafii zwyczaj ustawiania trumny przed ołtarzem, wówczas można położyć na trumnie lub przed nią Ewangeliarz lub księgę Pisma świętego oraz stulę diakońską. Podczas pożegnania przy grobie należy zapewnić pierwszeństwo żonie i dzieciom.

Zakończenie

84. Głównym źródłem skuteczności uświęcającego działania Kościoła jest osobista więź każdego wiernego z Chrystusem. Przykładem takiej głębokiej więzi z naszym Panem w duchu służby oraz odpowiedzi na tajemnicę powołania jest Najświętsza Maryja Panna Służebnica Pańska Cierpliwie Słuchająca, której powierzamy wszystkich zastanawiających się nad swoim powołaniem w Kościele, a szczególnie aspirantów i kandydatów do stałego diakonatu oraz już posługujących w diecezji diakonów.
85. Wszelkie zmiany w *Zasadach formacji* może dokonywać wyłącznie biskup diecezjalny.
86. *Zasady formacji* wchodzi w życie z dniem ich podpisania.

Ks. Piotr Kubiak
Kancelarz Kurii

+ Tadeusz Lityński
Biskup Zielonogórsko-Gorzowski

Zielona Góra, 01.09.2021 r.
Znak: J5a-2/21

WYZNANIE WIARY

Professio fidei

Ja,, wiarą mocną wierzę we wszystkie i poszczególne prawdy zawarte w Symbolu wiary i wyznaję je, a mianowicie:

Wierzę w jednego Boga, Ojca wszechmogącego, Stwórcy nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych. I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami. Bóg z Boga, Światłość ze Światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego. Zrodzony a nie stworzony, współistotny Ojcu, a przez Niego wszystko się stało. On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem. Ukrzyżowany również za nas, pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany. I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo. I wstąpił do nieba; siedzi po prawicy Ojca. I powtórnie przyjdzie w chwale sądzić żywych i umarłych, a Królestwu Jego nie będzie końca. Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi. Który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę; który mówił przez Proroków.

Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół. Wyznaję jeden Chrzest na odpuszczenie grzechów. I oczekuję wskrzeszenia umarłych. I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

Wierzę również mocno w to, co jest zawarte w słowie Bożym, spisany lub przekazany przez Tradycję, a co Kościół, jako objawione przez Boga, podaje do wierzenia, tak w nauczaniu uroczystym, jak i w zwyczajnym nauczaniu powszechnym.

Z przekonaniem przyjmuję i uznaję również wszystkie i poszczególne prawdy, które Kościół w sprawach wiary i moralności podaje w sposób ostateczny.

Przyjmuję nadto z religijnym posłuszeństwem woli i umysłu naukę głoszoną przez Papieża czy też przez Kolegium Biskupów sprawujących autentyczny Urząd Nauczycielski, także wtedy, gdy nie jest ona podawana z intencją definitywnego jej określenia.

.....
coram me

.....
podpis kandydata

....., dnia r.

PRZYSIĘGA WIERNOŚCI

Ja,, obejmując urząd diakona stałego, przyrzekam, że zarówno w słowach, jak w postępowaniu będę zawsze zachowywał jedność z Kościołem katolickim.

Z największą starannością i wiernością będę wypełniał obowiązki, które zostały mi powierzone wobec Kościoła tak powszechnego, jak i partykularnego, w którym do mojego posługiwania, wypełnianego zgodnie z przepisami prawa, zostałem powołany.

W spełnianiu zadania, powierzonego mi w imieniu Kościoła, będę zachowywał nienaruszony depozyt wiary, będę go wiernie przekazywał i objaśniał oraz będę odrzucał wszelkie doktryny jemu przeciwne.

Będę zachowywał i umacniał dyscyplinę wspólną dla całego Kościoła i będę troszczył się o przestrzeganie praw kościelnych, w szczególności tych, które zawiera Kodeks Prawa Kanonicznego.

Będę zachowywał z chrześcijańskim posłuszeństwem to, co ogłaszają Pasterze jako autentyczni nauczyciele i stróże wiary, oraz postanawiają jako rządcy Kościoła. Biskupom diecezjalnym będę wiernie służył pomocą, aby działalność apostołska, która ma być wypełniana w imieniu i z polecenia Kościoła, była urzeczywistniana w jedności z tymże Kościołem.

Tak mi dopomóż Bóg i ta święta Ewangelia, której dotykam moimi rękami.

.....
coram me

.....
podpis kandydata

....., dnia r.

Kwestionariusze oceny kandydata przed święceniemi diakonatu

Kwestionariusz dla osób postronnych w sprawie kandydata do święceń diakonatu

.....
Imię i nazwisko kandydata do święceń diakonatu

(Prosimy o pisemną odpowiedź na poniższe pytania, z zachowaniem tajemnicy)

1. Jak oceni Pani/Pan cechy ludzkie kandydata do święceń jak pobożność, uczciwość czy roztropność w kontaktach z innymi osobami?

.....
.....
.....

2. Czy w Pani/Pana ocenie istnieją jakieś wątpliwości co do jego powołania; jeśli tak, to czego dotyczą?

.....
.....
.....

3. Jak oceni Pani/Pan życie rodzinne kandydata?

.....
.....
.....

4. Czy według Pani/Pana wiedzy ktoś z rodziny lub spoza niej przymusza kandydata do święceń?

.....
.....
.....

5. Czy kandydat chętnie przebywa z tymi, którzy są podejrzani co do wiary i moralności?

.....
.....
.....

6. Jaka jest publiczna opinia osób poważanych w parafii co do sposobu zachowania się kandydata pod względem moralnym i religijnym? Czy jest on właściwym kandydatem do diakonatu stałego?

.....
.....
.....

.....
podpis osoby opiniującej

(m.p)

.....
podpis proboszcza

....., dnia r.

Kwestionariusz dla proboszcza

Świadectwo moralności dla kandydata przed przyjęciem święceń diakonatu

.....
Imię i nazwisko kandydata do święceń diakonatu

1. Czy kandydat z wiarą uczestniczy w praktykach religijnych?

.....
.....
.....

2. Czy jest sumienny i gorliwy w wypełnianiu posług lektora i akolity?

.....
.....
.....

3. Czy chętnie podejmuje posługi pastoralne w parafii?

.....
.....
.....

4. Czy jego zachowanie nie dawało wiernym powodów do zdziwienia, a nawet zgorszenia, zwłaszcza w życiu małżeńskim i rodzinnym?

.....
.....
.....

5. Czy właściwy jest jego stosunek do nauki Kościoła?

.....
.....
.....

6. Czy odznacza się posłuszeństwem i szacunkiem względem przełożonych, zwłaszcza duchownych?

.....

.....
.....

7. Czy nie jest krytykantem i malkontentem?

.....
.....
.....

8. Czy nie zdradza skłonności do alkoholizmu, materializmu i wygod życiowych?

.....
.....
.....

9. Czy nie ma wątpliwości co do jego powołania? Czy ktoś nie determinuje jego wyboru?

.....
.....
.....

10. Jaka jest opinia osób poważanych w parafii na temat jego zdatości do diakonatu?

.....
.....
.....

11. Inne uwagi, które nie zostały uwzględnione w powyższych pyatniach:

.....
.....
.....

(m.p)

.....
podpis proboszcza

....., dnia r.